

ГЕНЕРАЛ ПЕТР ПАВЕЛ, ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ВОЈНОМ КОМИТЕТУ НАТО-А

ПОШТУЈЕМО НЕУТРАЛНОСТ СРБИЈЕ

33

Сарадња између НАТО-а и Србије обострано је корисна. Она је, уз пуно поштовање војне неутралности Србије, могућа и потребна, јер доприноси безбедности и стабилности на Балкану и целом региону – каже генерал Павел.

Почетком марта председавајући Војном комитету НАТО-а чешки генерал Петр Павел боравио је у дводневној посети Србији, где се састао са министром одбране Зораном Ђорђевићем и начелником Генералштаба Војске Србије генералом Љубишом Диковићем. Током боравка, генерал Павел говорио је за магазин „Одбрана“ о односима Србије и НАТО-а, будућој сарадњи и могућностима које нам Програм *Партнерство за мир* пружа.

– Војске Србије знатно доприноси очувању глобалног мира и безбедности учешћем у мултинационалним операцијама

Снимила Душка СТЕФАНОВИЋ

под покровитељством Европске уније и Уједињених нација, посебно у области медицине – каже генерал Петр Павел, додајући да НАТО цени то што је Србија седма земља у Европи по броју учесника у мировним мисијама.

Шта карактерише сарадњу Србије и НАТО-а у оквиру Програма „Партнерство за мир“?

– Односи између НАТО-а и Србије знатно су се развили током последње деценије, посебно од када је Србија приступила Програму *Партнерство за мир* и Савету евроатлантског партнерства 2006. године.

Србија се, такође, 2007. године придружила и Процесу планирања и ревизије Партнерства за мир (ПАРП), што обезбеђује структурну основу за утврђивање снага и способности партнера које би могле бити на располагању Алијанси за мултинационалну обуку, вежбе и операције. Служи и као сред-

ство за планирање ради усмеравања и мерења напретка у области одбране и трансформације војске.

Још једна важна прекретница у нашој сарадњи јесте закључивање Индивидуалног акционог плана партнерства (ИПАП) у јануару 2015. године. Тим планом договорен је заједнички оквир у коме партнерска земља износи своје циљеве реформи и подручја где НАТО може да пружи помоћ како би се ти циљеви постигли. То ће помоћи да се организује билатерална сарадња и обезбеди да Алијанса и поједини савезници могу да пруже подршку Србији у постизању њених реформских циљева.

Савезници су подржали и низ пројеката Поверљачког фонда НАТО-а у Србији. Последњи је покренут у јануару 2016. године и помоћи ће да Србија изгради своје погоне у ТРЗ Крагујевац, како би могли да безбедно одложе до 2.000 тона вишка муниције. Пројекат ће помоћи да грађани Србије буду без-

беднији и прошириће могућности да Крагујевац и убудуће настави рад.

Наша сарадња у области интероперабилности помаже да Војска Србије буде ефикаснија у мировним операцијама које предводе Европска унија и Уједињене нације.

Том приликом користимо алате као што су платформа интероперабилности, програм изградње интегритета и програми за унапређење образовања у области одбране како бисмо продубили наш дијалог и сарадњу. У оквиру те иницијативе, НАТО нуди Србији трајни форум за разговоре и сарадњу у погледу интероперабилности. Споразумом о статусу снага у оквиру Партнерства за мир, нашим снагама олакшано је заједничко извођење вежбе и обука. Тај споразум представља стандардни аранжман између савезничких и партнерских земаља НАТО-а, којим се у потпуности поштује принцип територијалног суверенитета. Њиме се од државе примаоца захтева сагласност за улазак страних снага.

Зато, генерално гледано, сарадња између Алијансе и Србије обострано је корисна. Она је, уз пуно поштовање војне неутралности Србије, могућа и потребна, јер доприноси безбедности и стабилности на Балкану и у целом региону.

О Поједине јединице Војске Србије учествовале су у бројним вежбама НАТО-а. У чему је вредност таквих заједничких активности? Постоји ли вежба коју треба посебно истаћи?

– Војска Србија све више учествује у вежбама НАТО-а, негде као посматрач, а негде као активан учесник са земљама чланицама Алијансе. Сврха таквих вежби јесте да се обезбеди да савезничке и партнерске снаге буду интероперабилне и на тај начин припремљене и способне да заједно реагују на потенцијалне кризе или претње. Ово је важније сад него икада раније, јер се суочавамо с многим заједничким безбедносним изазовима.

Међу вежбама у 2015. години, припадници Војске Србије учествовали су у „Регионалној вежби 15” (REGEX), која партнерским земљама нуди прилику да планирају вежбу од почетка до краја, у складу с њиховим захтевима за обуку.

Србија је била домаћин и учесник „LOGEX 15”, командно-штабне вежбе која, користећи доктрину НАТО-а, укључује мултинационални приступ у пружању подршке размештеним снагама Алијансе, у хипотетичкој мировној операцији под мандатом Уједињених нација.

Србија је посматрала вежбу „NAPLES JOURNEY 15”, у оквиру које је обучавано особље здружених савезничких снага НАТО-а у Напуљу, које тренутно служи као команда у приправности и контролни елемент снага Алијансе за реаговање.

Војска Србије ће посматрати командно-штабну вежбу „TRIDENT JAGUAR”, а српска влада тренутно разматра учешће у вежби „TRIDENT JUNCTURE 18”. Осим тога, планира се учешће српских старешина и војника на регионалним вежбама НАТО-а „REGEX 16” и „REGEX 17”, а Србија је понудила да буде домаћин вежбе „REGEX 18”.

О Који су приоритети Алијансе у будућој сарадњи с Војском Србије?

– Уопштено, наш заједнички приоритет и интерес јесте стабилан и просперитетан балкански регион. Наши заједнички напори и даље ће бити усмерени на активности које подржавају тај циљ. Подржавамо Србију у спровођењу реформе сектора одбране и безбедности ради развијања ефикасног и економски одрживог система с модерном, професионалном и добро опремљеном војском.

Такође, охрабрујемо је да настави спровођење ИПАП-а, ПАРП-а и осталих важећих споразума и да предложи своје потребе за интероперабилношћу како би максимално искористила расположиве могућности. Наставићемо да помажемо у обуци српских снага, како би могле да буду ефикасније у мисијама, јер од тога имају користи и НАТО и Војска Србије.

О Поменули сте стабилан и просперитетан Балкан. С којим безбедносним изазовима се данас суочавају припадници КФОР-а?

– Мисија КФОР-а остаје непромењена – да се одржи безбедно и сигурно окружење и обезбеди слобода кретања за све људе на Косову. Управо зато ће НАТО наставити да се стара да КФОР има снаге и способности које су му потребне како би што боље обављао додељену мисију.

Укупна безбедносна ситуација на Косову се побољшала у више праваца, те последњих годину дана није било већих инцидената. То значи да КФОР није позиван да се понаша као трећи актер који реагује ради безбедности. Стабилизује присуство КФОР-а одржаће се у региону и положај његових снага руководиће се ситуацијом, а не календаром.

Управо то побољшање, у координацији с настојањима Србије када је реч о нормализацији балканског ваздушног простора, омогућило је НАТО-у да одлучи да крајем прошле године у потпуности релаксира Ваздушну зону безбедности, која се простира дуж административне граничне линије између Србије и Косова.

Конкретно, релаксација значи да су сва ограничења за активности у том ваздушном простору укинута, што је значајан корак ка пуној интеграцији балканског ваздушног простора. Такође, указује на позитивне резултате сарадње између КФОР-а и Војске Србије. Треба још много тога побољшати у домену безбедности, али локалне снаге, укључујући и Косовску полицију, добро напредују.

О Какав је став НАТО-а када је реч о мигрантској кризи. Можемо ли тим поводом очекивати активности ангажовање Алијансе?

– Европа се, услед сукоба и нестабилности на нашим јужним границама, као и криминалних мрежа које тргују људском патњом, суочава с највећом избегличком и мигрантском кризом од краја Другог светског рата. Криза погађа све нас, па сви морамо да помогнемо у проналажењу решења. Алијанса се већ придружила међународним напорима у решавању кризе и спречавању трговине људима и илегалних миграција у Егејском мору, те је пет бродова НАТО-а већ размештено ради извиђања, праћења и надзора. Они ће пружати основне информације турској и грчкој обалској стражи и Агенцији за управљање границама Европске уније Фронтекс како би им помогли да обављају своје дужности.

Циљ размештања НАТО-а у Егејском мору није заустављање или враћање мигрантских бродова, већ пружање кључних информација како би се помогло савезницима и Европској унији у ситуацији када су суочени с озбиљном хуманитарном кризом.

Стратешки концепт НАТО-а јасно указује на то да нестабилност или сукоб ван њених граница може директно да угрози безбедност Алијансе, а то укључује неговање екстремизма, тероризма и транснационалних илегалних активности, попут трговине оружјем, наркотицима и људима. Савез је спреман да одигра своју улогу. На крају, многи актери у међународној заједници треба да уложе опсежан напор ради решавања основних узрока ових претњи и изазова. ■

Александар ПЕТРОВИЋ